

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΡΟΥΚΟΥΝΙΩΤΟΥ - Το μοναστήρι του Αρχαγγέλου

/ [Ιερές Μονές](#)

Ο είδυλλιακός χώρος τῆς Μονῆς τοῦ Ρουκουνιώτη ἢ «Μιχαήλη» κατὰ τὴν Συμαϊκὴ ντοπιολαλιά, σχετίζεται ἐδῶ καὶ πολλοὺς αἰῶνες μέ τὴν ἀπόδοση τιμῆς καὶ προσκυνήσεως τῶν αὐτῶν Ἀγγέλων καὶ συγκεκριμένα τοῦ Παμμεγίστου Ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ, τοῦ ἐπονομαζομένου «Ρουκουνιώτη», ἔνεκα τοῦ τοπωνυμίου «Ρούκουνα» τῆς περιοχῆς αὐτῆς. Βρίσκεται σέ ὁροπέδιο δυτικά τῆς πόλεως τῆς Σύμης, καὶ ἀπέχει μισή περίπου ὥρα πεζοπορίας ἀπ' αὐτήν. Φυσικά σήμερα ὑπάρχει ἀσφαλτοστρωμένος ἀμαξιτός δρόμος, πού καταλήγει στά Προπύλαια τῆς Μονῆς.

Οι τοπικές παραδόσεις χρονολογούν την Μονή Ρουκουνιώτη περί τόν Ε΄ μ. Χ. αιώνα, δίδοντάς της την πρώτη θέση στην κλίμακα τοῦ παλαιότερου χριστιανικοῦ μνημείου τῆς Σύμης. Ἀρχικά οἰκοδομεῖται ὁ παλαιός Ναός, τοῦ ὁποῖου ἡ ἐπιμήκης κάτοψη προσανατολίζει τήν σκέψη μας στό ἐνδεχόμενο, τό κτίσμα αὐτό νά ἦταν ἀρχικά εἰδωλολατρικό ἱερό, τό ὁποῖο κατά τήν συνήθεια τῆς ἐποχῆς τῶν χρόνων τοῦ Μ. Θεοδοσίου, μετετράπη σέ Χριστιανικό Ναό. Τό γεγονός πώς ἡ παράδοση θέλει τόν πρῶτο αὐτό Ναό ἀφιερωμένο στήν Ἁγία Τριάδα, ἐπαληθεύεται ἴσως ἀπό τήν ὕπαρξη σήμερα στήν Μονή, τῆς ἐπιβλητικῆς καί μοναδικῆς βυζαντινῆς τέχνης, μεγάλης Εἰκόνας τῆς Φιλοξενίας τοῦ Ἀβραάμ, ἡ ὁποία κεντρικά της Πρόσωπα ἔχει τρεῖς Ἀγγέλους, πού συμβολικά ἀντιστοιχοῦν στά Τρία Πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἡ τιμή πρὸς τοὺς Ἀγγέλους δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου παραμένει ἐμφανής, ἐνῶ παράλληλα διασφαλίζεται ἡ ἀπόκρυψη τοῦ Τριαδικοῦ Δόγματος ἀπό τοὺς ἀμυήτους.

Τό Μοναστήρι τοῦ Ρουκουνιώτη, καλά προφυλαγμένο στήν ὄρεινή ἐνδοχώρα τοῦ νησιοῦ ἀπό τίς συχνές ἐχθρικές ἐπιδρομές, κατά τόν 17ο αἰ. βρίσκεται σέ ἀρκετά μεγάλη ἀκμή καί αἴγλη. Ἀριθμεῖ ὀργανωμένη Μοναστική ἀδελφότητα, διαθέτει μεγάλη ἰδιοκτησία καλλιεργήσιμης γῆς, ποιμνιοστάσια, πλούσια Βιβλιοθήκη κ.τ.λ. Ἀλλά τό σημαντικότερο, πρωτοστατεῖ στήν πνευματική ζωή τοῦ νησιοῦ, ἀναπτύσσοντας κορυφαία ἐθνική καί ἐκκλησιαστική δράση. Ἀξίζει νά σημειωθεῖ ὅτι ὁ Ἡγούμενος τῆς Μονῆς Ἀνανίας, τό ἔτος 1684, μέ ἀπόφαση τῆς Κοινότητος τῆς Σύμης, ἐστάλη ὡς ἐκπρόσωπός της στήν Πρέβεζα, ὅπου πέτυχε τήν σύναψη συμφωνίας μέ τόν Ἐνετό στόλαρχο Φραγκίσκο Μοροζίνι, βάσει τῆς ὁποίας ὁ Βενετσιάνικος στόλος θά παρεῖχε προστασία στά Συμαϊκά σπογγαλιευτικά καί ἐμπορικά πλοῖα, πού μαστίζονταν ἀπό τήν λαίλαπα τῶν πειρατῶν. Ἀναμφίβολα γιά ὅλους αὐτούς τούς λόγους, τό Οἰκουμενικό μας Πατριαρχεῖο πιό ἀργότερα καί

συγκεκριμένα τό έτος 1712 έξυψώνει τήν Μονή σέ Σταυροπήγιο.

Οί εύλαβέστατοι Μοναχοί της, νωρίτερα αποδύονται σ' έναν άγώνα έξωραϊσμού τοϋ παλαιοϋ Καθολικοϋ καί στά πλαίσια αυτά μεριμνούν γιά τήν κατασκευή «λατρευτικής» Εικόνας τοϋ Ταξιάρχου Μιχαήλ, i.m 8 καθώς καί μιās Εικόνας τής Φιλοξενίας τοϋ Άβραάμ. Γιά τόν σκοπό αυτό, καλοϋν από τόν Χάνδακα τής Κρήτης (σημερινό Ήράκλειο) τόν καταξιωμένο άγιογράφο Στελιανό Γενίτη τοϋ Ίωάννου, ό όποιος τό πιθανότερο μετά τό έτος 1618 έρχεται στήν Σύμη καί ιστορεΐ τίς δυό Εικόνες. Τό πολύ σπουδαΐο στοιχείο είναι, ότι καί στίς δύο ένυπογράφως διασώζει τό όνομά του.

Άναμφίβολα άμφότερες άποτελοϋν σημαντικά δείγματα μεταβυζαντινής τέχνης καί κοσμοϋν τό Καθολικό τής παλαιάτης αύτής Μονής μέχρι σήμερα. Κινούμενοι στήν ΐδια κατεύθυνση οί Πατέρες, οίκοδομοϋν τό νέο Καθολικό, πού ούσιαστικά άποτελεΐ προσθήκη καθ' ύψος τοϋ ύπάρχοντος άρχαιοχριστιανικοϋ Ναοϋ. Τό έτος 1738 ό Γρηγόριος Συμαΐος, άγιογραφεΐ τόν νεόδομητο αυτό Ναό, οί παραστάσεις τοϋ όποΐου διασώζονται μέχρι σήμερα, άποτελῶντας χαρακτηριστικά δείγματα παραγωγής τής «άγιογραφικής Σχολής» τής Σύμης, πού κατά τούς αΐῶνες αύτούς μεσουρανοϋσε.

Τήν ΐδια έποχή τό Καθολικό έμπλουτίζεται μέ άξιόλογης τέχνης ξυλόγλυπτο τέμπλο πού φέρει δεσποτικές εικόνες, ωραίας μεταβυζαντινής τέχνης. Έντυπωσιακός παραμένει έπίσης ό άμβωνας, ό όποιος στηρίζεται σέ ξυλόγλυπτο όλόσωμο λέοντα. Άλλα ΐδιαίτερα ξυλόγλυπτα στόν Ναό, είναι τό περίτεχνο εικονοστάσιο, πού πλαισιώνει τήν έπιβλητική Εικόνα τοϋ Άρχαγγέλου Μιχαήλ τοϋ Ρουκουνώτου, ή όποία πλέον μετεφέρθη στόν νέο Ναό, ό Δεσποτικός Θρόνος καί τό Προσκυνητάρι. Ή Εικόνα τοϋ Ταξιάρχου Μιχαήλ, τό έτος 1734 έπαργυρώθηκε από τόν άργυροχρυσόχοο Ίωάννη Πελοπονήσιο, ό όποιος δέκα έτη νωρίτερα έπαργύρωσε καί τήν Εικόνα τοϋ Πανορμίτη.

Έντός τοϋ φρουριακοϋ έξωτερικοϋ τοΐχου, βρίσκονται τά κελλιά τῶν Μοναχῶν, τό Ήγουμενεΐο, ή Τράπεζα καί τό Παρεκκλήσιο τοϋ άγίου Σώζοντος. Έντυπωσιακή είναι άκόμη ή Πύλη τής Μονής, ή όποία μετασκευάστηκε καί διαμορφώθηκε σύμφωνα μέ τήν σχετική έπιγραφή, έπί Ήγουμένου Νεοφύτου τό έτος 1899.

Γραφικότατο έπίσης είναι τό κυπαρίσσι τοϋ «Μιχαήλη», πού βρίσκεται μερικά μέτρα άνατολικότερα από τήν Πύλη. Πρόκειται γιά ένα μοναδικό φυσικό δημιούργημα πού άποτελεΐ σήμα κατατεθέν τής Μονής, στή σκιά τοϋ όποΐου μποροϋν νά φιλοξενηθοϋν δεκάδες προσκυνητές.

Ἡ Μονή μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ 20οῦ αἰ. εἶχε ὀλιγομελή ἀδελφότητα καί δικό της Ἡγούμενο. Ἰδιαίτερη μορφή μεταξύ τῶν τελευταίων Ἡγουμένων της, ἦταν ὁ μακαριστός Ἀρχιμανδρίτης Μακάριος Μπάρβας.mparvas Ὁ Συμαῖος αὐτός κληρικός κατεῖχε ἱκανή μόρφωση, τήν ὁποία ἀπέκτησε κατά τά ἔτη τῶν σπουδῶν του στό Ἱεροδιδασκαλεῖο τῆς Σάμου. Χρημάτισε Δημοδιδάσκαλος καί παράλληλα Ἐφημέριος στήν Χίο καί τήν Σύμη. Τόν διέκρινε ἀκατάβλητη ἀποφασιστικότητα, αὐταπάρνηση, καί μεγάλη φιλοπατρία, ἀρετές πού τόν βοήθησαν νά συνεχίσει καί νά ἐπαυξήσει τό ἀνακαινιστικό ἔργο τῶν προκατόχων του. Κατά τά ἔτη 1920-1924 χρημάτισε Ἡγούμενος τῆς Μονῆς τοῦ Πανορμίτη.

Ἀπό τήν θέση αὐτή, καί κινούμενος ἀπό ζῆλο γιά τήν ἄνοδο τῆς παρεχομένης δευτεροβάθμιας παιδείας στήν νεολαία τοῦ ἰταλοκρατούμενου νησιοῦ του,

πραγματοποίησε περιοδεία στην εϋημεροϋσα τότε παροικία τῶν Συμαίων τῆς Ἀλεξανδρείας στην Αἴγυπτο, ἀπ' ὅπου συγκέντρωσε τό ὑπέρογκο γιά τήν ἐποχή, ποσό τῶν 2.000 λιρῶν. Τά χρήματα αὐτά διατέθηκαν ἀποκλειστικά γιά τήν ἀγορά Σχολικοῦ κτιρίου στην Σύμη, τό ὁποῖο μέχρι σήμερα στεγάζει τό Γυμνάσιο-Λύκειο τοῦ Νησιοῦ ὀνομάζεται «Πανορμίτειο Γυμνάσιο».

Ὁ Μακάριος μέ τίς ἐνέργειές του αὐτές, φαίνεται πῶς ἀπογοήτευσε κάποιους τοπικούς παράγοντες, τῶν ὁποίων ὁ πλουτισμός βασιζόταν στό χαμηλό πνευματικό ἐπίπεδο τοῦ λαοῦ. Ἔτσι ἀνίερες μεθοδεύσεις καί συκοφαντίες, δύο χρόνια ἀργότερα τόν ἀνάγκασαν νά παραιτηθεῖ ἀπό τήν Ἡγουμενεία τοῦ Πανορμίτη καί νά περιορισθεῖ στην Μονή Ρουκουνιώτη. Τό 1934 ἀνέλαβε ἐκεῖ Ἡγούμενος καί τό 1939 διορίστηκε Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος Σύμης. Ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τήν 24η Ὀκτωβρίου 1945 διάγοντας τό 73ο ἔτος τῆς ἡλικίας του καί ἐτάφη στην Μονή τοῦ Ρουκουνιώτη. Τό μεγαλύτερο τμήμα τῆς περιουσίας του διέθεσε στούς ἐνδεεῖς συμπατριῶτες του.

Ἡ Μονή τό ἔτος 2010 ἐντάχθηκε στό Ἐπιχειρησιακό Πρόγραμμα: «Κρήτη & Νήσοι Αἰγαίου» μέ τίτλο «Συντήρηση καί Ἀποκατάσταση Σταυροπηγιακῆς Μονῆς

Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ Ρουκουνιώτη στήν Σύμη» καί προϋπολογισμό 850.000 εὐρώ. Οἱ ἐργασίες ἀποκαταστάσεως ξεκίνησαν τόν Μάϊο τοῦ 2011 καί ὁλοκληρώθηκαν τόν Νοέμβριο τοῦ 2014, μέ εὐθύνη τῆς 4ης Ἐφορείας Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων (νῦν Ἐφορείας Ἀρχαιοτήτων Δωδεκανήσου). Κατά τήν διάρκειά τους ἀποκαταστάθηκε τό σύνολο τοῦ Μοναστηριακοῦ συγκροτήματος, ἐνισχύθηκαν οἱ ὑποδομές τοῦ φέροντος ὀργανισμοῦ καί συντηρήθηκαν οἱ τοιχογραφίες τῶν δύο Καθολικῶν. Παράλληλα ὀργανώθηκε μόνιμη ἔκθεση στούς χώρους τῆς παλαιᾶς Τραπεζῆς (Τραπεζαρίας) καί τοῦ Ἐλαιοτριβείου, στό πλαίσιο τῆς ὁποίας τεκμηριώθηκαν, ψηφιοποιήθηκαν καί συντηρήθηκαν ἀντικείμενα καί ἀρχεῖακό ὕλικό.

Τό Μοναστήρι σήμερα δέν ἔχει ἀδελφότητα Μοναχῶν. Διοικεῖται ἀπό Ἐφορεία πού ἀπαρτίζεται ἀπό τόν Πρόεδρο πού εἶναι Κληρικός τῆς Ἱ. Μητροπόλεως καί ἀπό λαϊκά Μέλη, πού μεριμνοῦν γιά τίς ἐν γένει ἀνάγκες. Οἱ χώροι τῆς Μονῆς εἶναι ἐπισκέψιμοι κάποιες μόνο ὥρες τῆς ἡμέρας καί τό καλύτερο εἶναι οἱ ἐνδιαφερόμενοι νά ἐπικοινωνοῦν ἐκ τῶν προτέρων μέ τόν Ἐπιστάτη καί Πρόεδρο τῆς Ἐφορείας τῆς Μονῆς Πρωτοπρ. Στέφανο Μακρῆ στό τηλ. 6972 523169, προκειμένου νά ἐξυπηρετοῦνται.

Ὡς τόσον προγραμματισμένες ἰ. Ἀκολουθίες ἐκεῖ, πραγματοποιοῦνται τίς ἡμέρες τῶν Πανηγύρεων (8 Νοεμβρίου & 7 Σεπτεμβρίου), καί τίς Παρασκευές τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, ἡ Ἀκολουθία τῶν Χαιρετισμῶν τῆς Θεοτόκου. Ἐπίσης καθ' ὅλη τήν διάρκεια τοῦ ἔτους, πολλοί πιστοί τελοῦν Θ. Λειτουργίες ὡς τάξιμο στήν Μονή, γιά τίς ἀναρίθμητες εὐεργεσίες πού ὁ Μεγάλος Ἀρχάγγελος πρόσφερε ἀπλόχερα στήν ζωή τους.

Στήν συνέχεια ἀναδημοσιεύεται μία τηλεοπτική παραγωγή, γιά λογαριασμό τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καί Ἀθλητισμοῦ καί τῆς 4ης Ἐφορείας Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων, στά πλαίσια τοῦ ἔργου ΕΣΠΑ “Συντήρηση καί Ἀποκατάσταση τῆς Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ Ρουκουνιώτη στή Σύμη”.

ΠΗΓΗ: ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΣΥΜΗΣ

